תלמוד בבלי · אחרונים · בית מאיר · סדר קדשים

בית מאיר על חולין

רבי מאיר פוזנר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

בית מאיר על חולין

רבי מאיר פוזנר

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/בית-מאיר-על-חולין/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב: 4
דף ח: 5
דף יא. 6
דף יב. 7
דף יב: 7
דף טז: 8
דף יט: 8
דף כא. 9
דף כז. 9
דף לג. 9
דף לה: 11
דף לו: 11
דף לט: 11
דף מ. 12
דף מא. 12
דף מג: 13
דף נח. 14
דף סא: 14
דף סג. 14
דף סו: 14
דף סט. 15
דף פה: 15
דף פט. 15
דף צ. 16
דף צג: 16
דף צה. 17
דף צו. 20
דף צו: 20
דף צז. 21
דף צז: 22
דף צח: 23
דף צט. 23
דף קב. 24
דף קב: 25
דף קו. 25
דף קח: 26
דף קט. 27
דף קי: 28
דף קיב: 29
דף קטו: 31
דף קכ: 31
דף קכד: 31
דף קכז. 32

דף ב:

אין איכא הכל לכתחלה ואיכא הכל דיעבד. אלא הכל דהכא ממאי דלכתחילה הוא לך דילמא דיעבד הוא ולא תיקשי לך. א"ל אנא שחיטתן כשירה קשיא לי וכו'. איכא למידק מלות אלו ותקשי לך הן שפת יתר. וכן ולא תקשי לך הוא למותר וכן נמי מלת אנא נמי לפ"ר שפת יתר הוא. ואין זה מדרך חז"ל להרבות במלות שאינם צריכים. והנלענ"ד ליישב דהנה יש לתמוה מה הקושיא מתמורה וערכין דמוכח דהכל דיעבד הוא. דהכי נמי נימא דהכל דהכא דיעבד הוא. בשלמא שם דבין הפשוט ובין הנתרבה בהכל שוים אך לדיעבד שפיר דתנא הכל לדיעבד משא"כ לענין שחיטה פשיטא די"ל מדקתני הכל לרבות כמו דתפשוט הא ודאי דלכתחילה שוחט ה"ה המתרבה שוה לו לענין לכתחילה מדכללם בכלל אחד לומר הכל שוחטין. וכדדאיק לישנא דרש"י ראשית הדברי' ע"ש. וכדי ליישב תמוה זו ע"כ לומר דרב אחא ברי' דרבא דמותיב לרב אשי ידע אוקימתות רב אשי מה שמרבה בהכל היינו מומר לתיאבון ודוקא ע"י בדיקות סכין. ושפיר מקשה דהא אף דהכל מתפרש לענין לכתחילה אכתי המתרבה דהיינו המומר אינו שוה בדינו להפשוט. שהרי הפשוט מותר בלא בדיקות סכין מאחר לו. א"כ מנא לך למידק דיש גבי המומר תחלה ודיעבד דילמא כל עיקר רבוי דילי' אינו אלא לדיעבד אחרי שבל"ז אין הכל כללות שוה להפשוט עם המתרבה. ואולם לאוקימתא דרבינא לענין מומחין או מוחזקין ודאי הכלל מיושב כהוגן אם הכל לכתחילה משמע דאך מרבה מומחה אע"פ שאינו מוחזק או איפכא ובזה כולם שוים ושפיר קשיא הכל לכתחילה ושחיטתו כשירה בדיעבד ואין דומה כלל לתמורה וערכין. ומוכרח להמציא הבדל בין לכתחלה לדיעבד. וא"כ מיושב אף קושי' הרשב"א דתחילה משמע דקושי' רב אשי מהכל לכתחילה משמע ולבסוף הודה דאך מתרתי דיעבד מקשה. דודאי רב אשי דידע נמי אוקימתות רבינא הציג הקושיא אף מהכל אך רב אחא דאחרי שהוכיח דאף דיעבד לפעמים משמע הקשה לרב אשי לדידך א"כ ממאי דהכל דהכא לכתחילה משמע ולהכי דייק ותיקשי לך אף לשיטתך דמוקמית לרבות מומר. שבל"ז אף אם לכתחילה משמע אינו שוה עם הפשוט דילמא נמי דיעבד הוא ולא תיקשי עכ"פ לך. ומשני רב אשי באמת () לשיטתי באמת אך תרתי דיעבד למה לי הוא דקשיא ומה שדקדקתי הכל לכתחילה היינו לשיטת רבינא וכדהקשיתי ודוק:

דף ח:

רש"י ד"ה דוחקא. כתב וכיון דלא איפסקא ואיסורא דאורייתא הוא. לפום רהיטא קשה הא רש"י ז"ל הוא הפוסק טעם כעיקר לאו דאורייתא. וצ"ל דהכא החשש מן הבעין שעל הסכין שמנונית דטריפה הנבלע בהבשר וכבר כתב בזבחים (דף צ"ז ע"ב) שומן חטאת וסך ממנו צלי של שלמים ונבלע בו. ומכאן אנו למדין היתר וכו'. ואין ללמוד מכאן טעם כעיקר דזה ממש הוא ולא טעם. אך דבריהם אלו גופייהו צ"ע. ועיין פר"ח א"ח ריש סי' תמ"ב ודוק:

שם תוס' ד"ה סכין טריפה. משמע דסכין כשירה לכ"ע בצונן. וכן בפסקי תוס'. וצ"ע לשונם דבתר הכי ואע"פ שמלוכלך כו'. כיון שמדיחו מה"ת יהא מלוכלך הרבה. וקרוב שהוא ט"ס וצ"ל דסכין כשירה לכ"ע לא בעי אפילו הדחה בצונן וכן מבואר בהרשב"א ובש"ע ועיין פר"ח סס"י השגתו על הב"ח ומפרש דברי הח"ר:

ד"ה והלכתא כו'. וי"ל ש"ה דליכא איסורא אלא משום דם ודם צונן לא בלע כ"כ. צ"ע הא הוכיחו דבפ' כ"ה סובר ב"ה רותח וצ"ל דהכי קאמרי ודם בצונן לא בלע כ"כ. כלומר כשיחתוך צונן לא יבלע דם. ומ"מ אסור לחתוך בו רותח אפילו אחר הדחה משוה דב"ה רותח ובלע הסכין או צונן בלא הדחה משום שיש רוב דם. והש"ך ופ"ח העתיקו ולא בלע הסכין כ"כ. ולענ"ד שלא בדיוק. ודע שאף שהתוס' כתבו תי' זה לפר"ת ומשמע אבל לשיטתם אין מוכרח. היינו דלשיטתם אפשר לדחוק מה דנאמר פ' כ"ה סכין ששחט בו לצונן סגי בהדחה בלא נעיצה. היינו ששחט פעם או פעמים ולא ברגילות אבל לפי' ר"ח ודאי קשה. וע"כ לחלק בין דם לשאר איסור וממילא אז ודאי מודו לאוקים אף פ' כ"ה בסכין ששחט ברגילות ולחלק בחילוק זה בין דם דמשרק שריק. וזה כוונת הש"ך סעי' ב'. ודלא כהפליתי. ודע דמדבריו אלו שמחלקים בין באקראי לקבע וכן מחלק הרא"ש יש להוכיח דלא כהש"ך ס"ק י"ד ליישב הרא"ש בסתירתו מפ' כ"ה דהכא להכשיר הסכין בין שחיטה לשחיטה חשיב דיעבד ודא"כ לא מקשו תוס' מידי כי מה דפסקינן בסכין של נכרים נעיצה לצונן היינו אך לכתחילה כדהוכיח הפר"ח סי' י' ס"ק י' ובלי ס' הכשר נעיצה בקרקע יותר טורח בסכין שחיטה מהגעלה כי נפגם אם לא שנאמר דעיקר הוכחתם לחילוק זה דאקראי וקבע היינו מפכ"ה דשם לכתחילה גמור לחתוך צונן. ומ"מ א"צ כי אם הדחה. ובאמת לא ס"ל לחלק בין איסור דם דשם אך שחט בלא רגילות וזה דוחק:

שם רש"י ד"ה דוחקא. וכיון דלא איפסק הלכתא ואיסורא הלך אחר המחמיר צ"ע הא רש"י פוסק טעם כעיקר לאו דאורייתא. ובפ' בתרא דע"ז משמע דזה טעמו ולא ממשו

מקרי. אך עיין פר"ח א"ח תמ"ב. ובמה שכתבתי בצדי מרש"י זבחים ודוק כי צ"ע. וכן יש לעיין בפרש"י דף צ"ז שנמי הכריע לשער אך במה דבלעה קדירה מטעם דאיסורא דאורייתא הוא וצ"ע לפ"ר. ואולי איירי בבלע איסור לח ביבש דומיא דחלב בבשר שנחשב טעמו וממשו. ועיין בפר"ח הנ"ל ודוק. שוב ראיתי שכבר הרגיש הדרישה סי' צ"ט וכתב דרש"י בתר עיקר האיסור.

שם בתוס' ד"ה השוחט. עיין בדבריהם ובס' כרו"פ סי' דאורייתא הוא עבדינן להחמיר דקיי"ל בשל תורה כ"ג ס"ק כ' קושי' על דבריהם. דילמא שם הספק בגוף הדבר אי פוגם אבל כאן שבלע בשבח ודאי ס"ל לרב דאוסר. ולי נראה דל"ק. דהא ההבדל בין דבר הפוגם בעינו לבין דבר שאינו פוגם בעינו אלא ע"י הבלע. מבואר במס' ע"ז בתוס' ד"ה ואידך בדף ס"ז ע"ב שדבר הפוגם בעינו הוא פגם מרובה ופגם שע"י בלע אינו אלא פגם מועט וא"כ אלו מהכא יהא מוכח דרב ס"ל פגם ע"י בלע מפני שהוא פגם מועט אוסר נהי דאפשר לספוקי מ"מ דס"ל פגם בעינו מפני שהוא פגם מרובה דשרי מ"מ קשה למה לי' לומר אי משום דסבר נותן טעם לפגם מותר ועכברא בשיכרא אשבוחי משבח דהיינו כלומר עכברא בשיכרא אין בו שום פגם. ותיפוק ליה דהא מוכרח מהכא דרב ודאי ס"ל דפגם מועט כמו הבלע דאוסר. וא"כ מה"ת לומר דס"ל כולי האי היפוך הסברא החיצונה דעכברא אשבוחי משבח. הא אפילו אך אי ס"ל דעכברא בשיכרא אינו פגם מרובה אלא פגם מועט נמי שפיר לשיטתו אלא ודאי דלא מוכח מהכא מידי וק"ל:

שם לא ליסחוף אינש כפלא וכו' תוס'. היינו קודם שנצטנן וכו' כדכתיב וישימו החלבים על החזות וכן הוא בהרא"ש. והמעיין בהרמב"ן בפירושו על התורה בפסוק זה אין זה ראי' שפירש שהחלבים כולל אף הכולי' והיותרת והאליה ופירש שאותן הדברים היו מפסיקין בין המכסה שהוא החלב הגמור לבין החזות הנאכלות. אך בלא ראיה מסתביר דבריהם. אבל מהרמב"ן משמע דלהכי פירש הכי כי היכי שיהיה הפסק. ואפשר רוצה לומר שאפילו בעודם חמים הוי עבדו הכי וק"ל:

דף יא.

תוס' ד"ה אתי' מפרה אדומה. ומיהו כאן י"ל דאיכא חזקה אחרת כנגדה משמעות דבריהם דבכי האי גוונא היכא דיש חזקה אחרת אין לילך בתר חזקה ואפילו לא איתרעי כלל. והם דברים מתמיהים כדכתב תשו' הר"ן סי' ס"ו לגבי מקוה שהוחזקה מימי פעמים עולים פעמים חסרים. מ"מ אם נמדדה ונמצאת שלימה כל הנעשה על גבה טהור. וכתב דזה פשוט דמאי אמרת העמד טמא אדרבה העמד מקוה. והכי פסקינן בי"ד סי'

ר"א. וכן נמי תנן השולח גט ממד"ה נותנין אותו בחזקת שהוא קיים אף שיש כנגדה חזקת א"א. א"ו כיון דאנו באים לסתור ולגרוע חזקה אחת במידי דלא אתרעי חזקתו כלל. הרי ודאי יוצא הדבר שכנגדו מחזקתו כאלו נעשה בדבר דלית בי' ספיקא משום דאזלינן בתר החזקה דלית בה ריעותא במידי. וכה"ג כתב במשמרת הבית דף ח' לענין סמוך מיעוטא. וז"ל אבל חזקה המסתלקת ע"י המתעסקין בה לסלקה ורוב דמתעסקין כל שיתעסקו בו מסלקין אותה ודאי ושנתעסק בה מתעסק אחד ולא ידענו אם מן הרוב או מן המועט ע"כ לומר זיל בתר רוב' ומיעוטא כמאן דליתא דמי:

דף יב.

תוס' ד"ה או שאמר לשלוחו. עיין בדבריהם כי נראה שהוקשה להם דהוי זו וא"צ לומר זו דהא כ"ש הוא מדין מצא בשוק. אבל פירושם ג"כ צ"ע חדא דמה סברת מעלה יש בזו במה דאיכא למימר בעלמא שחטוה אטו הבעלים יותר ידעינן שמומחים הם מבאחרים. ותו דפירושם או שמצאה השליח שהיא שחוטה. פי' זה הא לא אפשר בהאיבעי' דבתר הכי דרב דימי בן יוסף וכיון שהלשון שוה דוחק גדול לומר שפירוש בהברייתא אינו כן. וצ"ע:

דף יב:

זאת אומרת פרש"י כלומר ואפילו אחרים עומדין על גביהם. ויש לדייק מדוע שינה לשון המשנה. ולא כתב ואפילו אחרים רואין אותן ונראה שמיישב בזה מה דמקשו עלי' תוס' במתני' דת"ל דזה נשמע מדתנן וכולם ששחטו ואחרים רואין אותן שחיטתו כשירה דיעבד מבואר הא לכתחילה לא, ועי' מיד לקמן ובתוס' ד"ה מאן תנא מבואר מדבריהם דעומד על גבה לענין כוונה עדיף מאחרים רואין אותו ומועיל אף בחש"ו אף לכתחילה מצד הכוונה. וא"כ מסיפא דמתני' לא נשמע אלא דאחרים רואין אין מוסרין להם לכתחילה. וי"ל מפני העדר הכוונה דאפילו ר"נ דמכשיר בלא כוונה היינו בדיעבד אבל לכתחילה מודה דבעי כוונה להכי תנא שמא יקלקלו להורות דאפילו באחרים עומדים ע"ג ומלמדין הכונה דבגט אף לכתחילה. מ"מ בשחיטה לא מטעם שמא יקלקלו דמועדים הם. ומה שפי' דף ב' ע"ב ד"ה דיעבד באחרים רואין אותן. היינו לתי' רבה בר עולא דאליבי' ל"ק קושי' תוס' כדכתבו בעצמם די"ל משום טמא עיין ודוק:

דף טז:

תוס' ד"ה תלוש. עיין בדבריהם היטב ולבסוף העלו בקושי'. ואף בחידושי ר"ן דחק מאוד. ולולי דבריהם הי' נ"ל ע"פ דבריהם ד' ט"ו ע"ב ד"ה אלא צור הקשו וא"ת ודחקו עצמם. ולענ"ד י"ל כן דרך הש"ס כי משכח תירוץ מרווח בלא איידי ניחא לי'. ובודאי אלו לא אשכח בלא זה דיש חילוק בין תלוש ולסוף חיברו למחובר מעיקרא הי' משני דנקיט דיעבד משום מגל יד אבל מדאשכח כנ"ל ע"י ומנא תימרא משני בפשוט. משא"כ רבא דנחית לסבר' שני סכין דלא מבטל ולא נשמע מזה החילוק בין תלש ולבסוף חיברו למחובר מעיקרא אף מהמתני' לא מצי פשט כי י"ל כקושי' תוס' משום מגל יד. וזה מדויק דאל"כ קשה על ומנא תימרא מה אולמא דהך מהא ודוק:

דף יט:

תוס' ד"ה השוחט מן הצדדין. עיין מהרש"א וש"ך סי' כ' ועם כל אריכות הש"ך הוא דחוק מאוד דאיך קאמר השוחט מן הצדדים כשירה והיינו דוקא בדידע הא אלו הי' מציאות ידיעה באופן אחר גבי מן העורף אף בלא איהדר נמי היה כשר אלא דאינו במציאות אלא בדיאהדר ואז באמת כשר. ומה שדחקו על המהרש"א דאלו מן הסתם נמי כשר מה שייכות גזירה יש אם בדיעבד כשר'. אמת כי זה סברת הגאונים בסי' א' דס"ל רוב מצוין אינו פועל כי אם שמותר ליתן לכתחילה לשחוט על סמך בדיקה של אחר שחיטה ולא חיישינן דילמא אשתלי דאף אם ישחוט מותר בדיעבד. ובזה מפרשים דכולהו כרבינא לא אמרי רוב מצוין. וקשיא הכל שוחטין אפילו בדלא ידעינן שהם מומחים וע"ש בהרא"ש מה שמוכרח לידחק לדעתם. אבל התוס' שם דמפרשים בפשוט דע"י הרוב מצוין נותנים להם לכתחילה ומשמע אפילו בלא על סמך. וי"ל לשיטתם הא אלו היה צריך אף לכתחילה לבדוק אותם לאחר שחיטה. לא היו רשאים לכתחילה ליתן להם אף על סמך בדיקה שלאחר שחיטה מגזירה דילמא ישכח. אף דבדיעבד כשר. ותדע שכן דעת התוס' שהרי בדף ג' ע"א ד"ה המניח כתבו א"נ כ"ז שיכול לתקן וכו' ור"ל דלעולם לשנויי אליבא דאביי אתא. וקשה הא אכתי לא אתא שפיר דא"כ היה יכול לשנויי הלכתחילה בלא עומד ע"ג אלא ביוצא ונכנס ואף דאינו כשר אלא בדיעבד. מ"מ שרי הכא לכתחילה ע"ס שיתן לו כזית לאכול ולא גזרינן שמא ישכח דאף אם ישכח כשר בדיעבד ע"י שהי' יוצא ונכנס. א"ו דהתוס' לא אזלו בשיטה זו אלא דיש לגזור לכתחילה אטו דבר שאף אם ישכח יהא כשר בדיעבד ודוק. ועיין ט"ז סי' ב' סק"ד. וכן מוכח דעת תוס' לפ"ר פסחים דף ל' תוס' ד"ה לשהינהו שכתבו ולדבריו צ"ל כו' אי ס"ל נטל"פ

מותר. וקשה א"כ מאי משני דילמא אתי למיעבד במינו ומה כ"ם הא עכ"פ ליהוי נטל"פ. ודוחק דליהוי מוכח מזה דנטל"פ ומשהו שוה אבל להנ"ל ניחא. ודוק:

דף כא.

כיצד מולקין חטאת העוף וכו' חותך סי' א' ורוב בשר עמו. יש לתמוה לפרש"י ד"ה ותיקשי לך עולת עוף וכי מתה וכו' דהא עוף בחד סי' מתה. וא"כ ה"נ בחטאת לבתר שחתך סי' א' ומתה למה עומד ומולק הבשר. אבל למה שהקשו הרשב"א והר"ן בס' חמש שעות בל"ז על פרש"י ניחא. כי פירשו דאך הקושי' מפני הרוב בשר וסימן אחד הוא דחשובה מתה ע"ש וק"ל:

דף כז.

ושחט את בן הבקר וכו' וקרא למה אתא דלא לשוי' גיסטרא. בי"ד סי' ג' מביא הט"ז קושי' בשם הפרישה נימא נמי מדגלי רחמנא בקדשים מכלל דבחולין כשר. כמו דאמרינן דף ל"א ע"ב לענין כוונה. ולי נראה דלק"מ דודאי בפשוט מה דגלי רחמנא בשחיטת קדשים מה"ת לפלוגי בשחיטה וה"ה בחולין. משא"כ לענין כונה לזביחה שפיר קאמר מדגלי בקדשים ע"כ וזבחת אך אתא לכונה לחתיכה ולר' נתן לכח גברא. כדאיתא במתני' ע"א. דאל"ה אלא דוזבחת אתא לכונת זביחה פשיטא דלא צריך בקדשים ונלמד בק"ו מחולין אפילו לעכב. ומדגלי בקדשים ש"מ דבזה בחולין לא בעי כונה. וזבחת אך אתא למר כדאית לי' ולמר כדאית ליה וק"ל:

דף לג.

אמר רב אחא בר יעקב ש"מ מדר"ל וכו'. לפ"ר יש לתמוה הא לא נשמע זה אלא ממאי דפסק ר"ל נשחטה קנה ואח"כ נקבה ריאה כשירה וע"פ טעמא ארבא משום דכמנחא בדיקולא דמי'. א"כ היכא דנשחטה ב' הסימנים דלכ"ע אף שניקבו הבני מעים בתר השחיטה אף בעודה מפרכסת כשירה (וכדתניא נשחטה הקנה בעוף ואח"כ נשמט הוושט כשר וה"ה בבהמה אחר שני הסימנים לכל עניני טריפות וש"מ דבזה כ"ע מודים דשוב כמונח בדקולא דמיא. וא"כ הא דינא דמזמנין ואין מזמנין אייריי בתר שחיטת ב' הסימנים. ומה עסק לש"מ מדר"ל להכא. אמנם המעיין בתה"ב דף ל' יראה דלק"מ דודאי בנשחטו ב' הסימנים מה דשוב לא נטרפה אין הטעם משום דכמאן וכו'. אלא אף דעדיין חיותם בשוה עם כל הבשר מ"מ אין שום טריפות שייך בם שכך למדין תורתנו

הקדושה דלישראל עושה השחיטה כמתה לגמרי ואף אם הופרשו לגמרי מן הבהמה בעודה מפרכסת ואינו נאסר משום אבר מן החי (ולדעתי היינו מדכתיב וזבחת ואכלת מיד שנזבחה מותר אתה לאוכלה) משום דמיד היא כמתה לגמרי וה"ה ממילא דאין טריפות שייך בם. ולגוי דלא בשחיטה תלי' מ"מ כיון דלא נפרשו מן הבהמה י"ל חיותם וחיי הבשר כאחד נשתרה במיתת הבהמה. משא"כ לר"ל דסובר דאפילו בשחיטת קנה לחודא אין טריפות בריאה הא א"א לומר דכמתה לגמרי דמי הריאה ע"פ שחיטת הקנה לחודה דא"כ אפילו כי נפרשה לגמרי קודם שחיטת הוושט לשתרי. וזה לא ס"ד דהא בשר הריאה לא הוכשרה אלא בסימן אחד. א"ו דלא מטעם דכמתה חשיבה אלא דלענין טריפות דמי' כמאן דמנחה בדקולא אף דלא הותרה עדיין אף לישראל. מזה למד רב אחא דה"ה בשחיטת ב' סימנין אף דלישראל חשובה כמתה סובר דהיינו אך לישראל דבשחיטה תליא אבל לגוי לא אלא אך במיתה. וכיון דלענין טריפות לישראל חשובים כמנחי בדיקולא ה"ה לגוי חשובים כמנחי בדיקולא לענין אבר מן החי. (אך לפ"ז א"י לפרש פרש"י ד"ה מדר"ל במה שכ' משום הריאה כיון דאיירי בשחיטת שני הסימנים מ"ש הריאה ומ"ש כל הבני מעיים. וכן הוא בראי"ש וכה"פ). אבל אי לא סבירא לן כר"ל לענין טריפות פשיטא דנמי דאף בשני סימנים לא אמרינן לענין אבר מן החי דכמונח בדיקולא דמי' אלא חיות הבני מעים עם הבשר כחדא נפקא ומה דאין טריפות בם מטעם דכמתה לגמרי עשתה התורה לישראל כנ"ל. והן הן דברי הפר"ח בסי' ז"ך בהשיגו על הת"ח. ודלא כתב"ש שרוצה לומר דבשני סימנים לכ"ע כמונח וכו'. ומה דנאמר ש"מ מדר"ל פי' דלא כהתה"ב. ומביא ראי' ממנו וליתא כי אין בדחוקיו טעם. ומה שכתב ריש דבריו דל"מ למ"ש בספר המלחמות דאין לפסוק כר"ל דס"ל דחיי ריאה תלוי' בקנה. ודבני מעיים בושט משום דחיי ריאה ובני מעיים תלוים בב' הסימנים דינקי מהדדי אין הדבר כן כי לא כתב זה לטעם דלא לפסוק כר"ל. אלא סגנון דבריו עולים על דברי הראב"ד שמפרש כפרש"י. אלא שכתב דלהכי אין לפסוק כר"ל משום דר"ל סותר עצמו וה"ז כחזרה דר"ל סבר לה ע"ז כותב וזו אך תשובה שלא לסמוך על ר"ל כפירושא דרבא. אבל כר"ל יש לפסוק ואפילו בושט מטעם אין טריפות לחצי חיות דאלו לר"ז ר"ל לא הדר בי' וכו' וע"ז כתב מיהו קשיא דא"כ אי ס"ל דר"ל ולא כפירושא דרבא וכו' אלא ר"ח בר אבא וכו' לוקמה שלא במקום חתך ע"ז חזר וכו'. אלא איכא למימר מקום חתך ולא מקום חתך ודאי משבשתא הוא אבל ריאה וכו' דקינקי מהדדי ולהכי לא ס"ל לר"ז טעמא דרבא אלא משום דכמונח דמי. ואה"נ די"ל נמי דר"ז סובר אף בנשחטו ב' הסימנים נמי לא שייך כלל דכמונח דמיא. ואלו כן עדיין הי' ראוי לפסוק כר"ל מטעם דר"ז וביותר קילא

אפילו בבני מעיים. אבל ודאי דלר"ז מעולם לא נשמע אפילו בשני סימנים דלענין אבר מן החי חשיב כמונח בדיקולא. וע"ז מסיים מיהו פי' ר"ח הוא הנכון באופן דלא נפסק כלל כר"ל. אמנם מה שמשיג התב"ש דאין להקל משום דספוקי מספקא לן ולחומרא. אפשר כדבריו. ועיין בזה בתשובתי להרב הגדול דק"ק פ"ל ש"מ:

דף לה:

תוס' ד"ה ואם אמר. עיין מס' תמורה דף ל' תוס' ד"ה ואידך לישתרי. וע"כ הכא הכי פירושם. שהעם הארץ אמר אני הפרשתי בדיבורי שאמרתי שני לוגין שאני עתיד להפריש יהיו לנסכים ועדיין לא הפרשתים ואתה כשתשתה תפרישם במקומי אבל מעולם לא הוקדשו טרם שנתערבו. וק"ל:

דף לו:

רש"י ד"ה ואפילו לממני בו ראשון ושני כתב ובחולין ליכא משום אפסולי גופיה לאתסורי באכילה. דברים אלו בעניותי אינם מבוארים לי. דהא לעיל בריש הסוגי' דדאיק הא אין שני עושה שלישי בחולין. משמע הא אלו שני עושה שלישי דהיינו לאפסולי גופי' דומיא דתרומה היה ניחא לו מה דתנן ואין נאכלין בידים מסואבות והיינו משום דכיון דנפסלו נאסר הפרוש דאוכל חולין בטהרה (כמבואר בי"ט דף ל"ה סוף ע"א) לאוכלן. אלא דקשיא לי דאין שני עושה שלישי וא"כ למה דמסיק דאיירי בחולין שנעשו על טהרות הקודש. מדוע לא שייך לאפסולי גופיה בחולין אלו ליתסר להאוכלין חוליהן בטהרת קודש. וצ"ע לי ההדיוט ועני בדעת בהלכות אלו. ולשון חידושי הר"ן נוחים שכתב מתיב רב יוסף ר"ש אומר הוכשרו בשחיטה ואפילו לממני בי' פי' דהוכשרו לגמרי משמע עכ"ל:

דף לט:

תוס' ד"ה מקום. וקשה לריב"א וכו'. ובמה שזרקו דם לע"א אח"כ לא חיישינן ותימא לי מה ראי' מהכא כיון דבשעת זריקת הדם הרי הי' הבשר של השוחטים בשכר שחיטתם. ופשיטא דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו כשלא עביד אפילו מעשה קל בדחברי' ועיין בסוגי' דלקמן. בשלמא אלו קים לן זה מחשב וזה עובד וגם קי"ל כר"י דחשבין מעבודה לעבודה שפיר הי' אסור ע"י מחשבתם שבשעת שחיטה על הזריקה ואז עדיין הי' להם שותפות בגווי' התרבא ודמא. ובל"ז נמי בשעת שחיטה עדיין לא קנו הבשר עד אחר גמר

עבודתם. משא"כ כשזרקו הדם השלימו הישראלים השחיטה וההפשט והבשר דידהו. מה יזיק הזריקה להבשר של ישראל וצ"ע:

דף מ.

בתוס' ד"ה רבוצה. בא"ד ולקמן נמי דאמר ר"נ אין אדם אוסר דבר שאינו שלו פריך ליה מהמנסך ומאי הא מנסך מכי אגבי' קני' א"ו בהכי לא חשיב שלו. ולפ"ר בלי עיון כל הצורך קשה לי מה מקשו תוס' על פרש"י דהא על ר"נ שאמר אין אדם אוסר דבר שאינו שלו קשה איך שייך אין אדם אוסר דבר שאינו שלו. דהא אפילו כששחט רק סימן אחד עשה בה מעשה טריפה. והיינו שינוי שאינו חוזר לברייתו ושינוי שאינו חוזר הא קונה. וא"כ הא הוא שלו ומבואר בטור ח"מ דטביחה הוי שינוי מעשה לקנין. אך באמת זה לק"מ דברביצה דלא הגביה פשיטא דאינו קונה בהיזק ואדרבה קיי"ל שמין השברים לניזק. אבל ר"ה שפיר דייק רביצה דאלו הגביה ושוב שינה בה פשיטא דהוי שלו. משא"כ גבי נסך שלא שינה שפיר מקשה הגמ' כסברת תוס'. אך עדיין צ"ע כתובות ל"ד תוס' ד"ה כיון דשחט וברש"י שם ובמס' ב"ק ע"א ע"ב ד"ה איסורי הנאה:

דף מא.

כתנאי כו' ור"נ וכו'. אמרו אפילו למ"ד וכו' יראה לי דהסוגיא לא קאמרה אלא להעלות דברי ר"נ וכו'. ככ"ע דהנהו תנאי. אבל מ"מ הם דלא כר"מ דס"ל בהנזקין דהמנסך בין בשוגג בין במזיד חייב נשמע מיני' דאוסר. וזה ודאי לא משמע למוקים בישראל מומר. ומכ"ש דליכא למוקמי בשותפות דמה"ת ליקנס בו שוגג אטו מזיד. א"ו נשמע מיני' דס"ל כעולא אמר ר' יוחנן. וכן בפרק הערל דף כ"ג סובר ר"מ גבי המסכך גפנו דאדם אוסר דבר שאינו שלו. וע"ש בתוס' ד"ה אין. א"ו דרק להעלותם להלכה אליבא דהנהו תנאי דכותי אוסר שהיא הלכה פסוקה וק"ל:

תוס' ד"ה הכי נמי בישראל מומר לעכו"ם להנך אמוראי וכו'. דבריהם צ"ע דמה יפעל בזה. דהא א"כ דיאסר בנגיעה לא יהא קים לי' בדרבא מיני'. ובמה יעשה צריכות' דלא נשמע מן מטמא ומדמע. ואם כוונתם למ"ד שם מנסך היינו מערב דזה לא צריך לצריכות' דס"ל קנסא מקנסא לא ילפינן הא למ"ד זה ל"ק מעיקרא קושי' דהכא ואין הכרח כלל למוקים בישראל מומר. והאמת כי לדבריהם קשיא לי סוגי' דחולין דקאמר מ"ד מערב מ"ט דלא קאמר מנסך ממש דקים לי' וכו'. וע"ש בתוס' דלפ"ז מוכרח מחלוקת בין רב לשמואל לענין אפשר לניסוך בלא הגבהה. וקשה ממ"נ לימא בפשוט דלהכי לא קאמר מנסך

ממש משום דס"ל כר"נ ור"י דהכא דאין אדם אוסר משום דלצעורי קמכוין ובישראל מומר לא ניחא לי' לוקים. ואי סובר הגמ' דזה אינו דוחק לאוקים בישראל מומר אכתי מה משני משום דקים לי' וכו' אכתי לימא מנסך ממש ע"י נגיעה. ובשלמא לפי' רש"י י"ל דנראה להסוגי' לפשוט למוקים בדאית לי' שותפות ולא בישראל מומר. אבל לשיטת התוס' בד"ה בישראל מומר קשיא. ואם נאמר דלקושי' זו כיוונו תוס' קיצרו וצ"ע:

דף מג:

בהרא"ש פ' א"ט הלכה ג' כתב ועוד אי לא מטרפי סימנים באדמומית שמבחוץ מה קאמר הכא ושט אין לו בדיקה מבחוץ ונ"מ לספק דרוסה ואפילו יש לו בדיקה מבחוץ למה יבדקנו הואיל ולא מטרף בהכי. וע"כ ר"ל דבשלמא אי מטריף נמי מבחוץ שפיר דאלו היה לו בדיקה מבחוץ אף שמבפנים בדק ולא מצא היה צריך נמי בדיקה מבחוץ שמא יש שם אדמומית והוא טריפה משא"כ עתה דא"ל בדיקה מבחוץ ואין נ"מ בו דאף אם ימצא אדמומית הוי כלא נמצא מדדרכו להיות אדום לכן א"צ בדיקה אלא מבפנים. וא"כ מה דקאמר ושט אין לו בדיקה מבחוץ היינו קולא. וזה באמת פי' דחוק ורחוק. ועכ"ז קשה דילמא לעולם מבחוץ לחוד לא מטריף ומ"מ אלו הי' לו בדיקה מבחוץ היה די בבדיקות חוץ לחוד דמדאינו אדום מבחוץ ידעינן דודאי אף לבפנים לא שלט. ואך אם האדים מבחוץ אז הי' צריך למבדק אף מבפנים ואילו לא נמצא מ"מ הי' כשר. משא"כ עתה חדש לן דא"ל בדיקה מבחוץ ותמיד צריך לבדוק מבפנים וע"כ דסובר דזה אין סברא ואפילו לא נמצא מבחוץ אי מופת שלא שלט מבפנים דומי' דבדיקת חוץ דגוף הבהמה לא מהני לשטת תוס' והרא"ש. ומ"מ צריך בדיקה אחר שחיטה מבפנים הבשר כנגד הבני מעיים וה"ה בעורו' הוושט. וא"כ אף אילו הי' לו בדיקה מבחוץ לא הי' מספיק והי' צריך בדיקה מצד הפנימי וא"כ שפיר קאמר דאלו בעור החיצון לא מטריף תמיד לא הי' צריך בדיקה אלא מבפנים דוקא ולא מבחוץ וא"כ אין מובן לתירוצו הב' שתי' דודאי אף האידנא דאין לו בדיקה מבחוץ לא מתכשיר בבדיקו' פנים לחוד משום דרוב. פעמים מינכר אף מבחוץ. ומה דקאמר אין לו בדיקה מבחוץ היינו להחמיר שאינו די בבדיקות חוץ לחוד. וא"כ אכתי קשה ומה אילו נמי הי' לו בדיקה מבחוץ הא נמי לא הי' די בבדיקת חוץ והי' צריך לבדוק שמא נתאדם מבפנים. וגם מבפנים לחוד לא הי' די דשמא הוא בחיצון ובו נמי מטריף וכן גם עתה צריך בדיקה דתרווייהו ולמה ענין קאמר דאין לו בדיקה מבחוץ. וצ"ע. והפר"ח סי' ל"ג סעי' ו' מביא תי' זה ופלפל בו ולא הרגיש בזה והוא תימא. ואף שהרגיש בדחיית ההוכחה ע"ש זה באמת ליתא דנראה

בעליל דסובר זה לפשטות דבדיקות חוץ לחוד אינו מספיק. אלא שהתי' ב' לפ"ז אינו עולה כלל:

דף נח.

תוס' ד"ה והלכתא. וגבי מזיק אומר לו אייתי ראי' וגבי טריפות אסור. משמע דביצה טריפה אינו אסור ד"ת אלא מספק שמא מעורים הם. וצ"ע א"כ בספק טריפה לישתרי הבצים מטעם ס"ס. ואף דמבואר בח"ר דאפילו בנולד מיד דודאי נגמר הי' בשעת טריפות מ"מ אסור דרבנן. מ"מ חזר והוי כמו ביצת נבילה דספק נבילה וספק שחוטה שרי וה"ה בזה לגבי איסור תורה הוי ס"ס ולגבי א"ד הוי ספק דרבנן. ובי"ד סי' פ"ו פסקינן דאסור וכן מבואר במס' ביצה דף ג' ע"ש וצ"ע:

דף סא:

סוף ד"ה מכדי כ"ד עופות כתבו ומיהו קשה דאי מאותן שיש בו סימן אחד וכו' לפום רהיטא לא ידענא מה קשיא להו דמ"מ הא דנילוף מזה דוקא סי' זה שלא ייתיר אבל הסימן החדש ייתיר. ולהכי כ' אף אותו כדי להורות שלא ללמד על כלל כולו שכל סי' א' לא ייתיר. דא"כ ודאי קשיא קושי' תוס' דלא לכתוב אלא ס"ח. אבל הסימן שיש בי"ט הא שפיר דנילוף מיני' שלא ייתיר להכי איצטריך נשר ללמד דמי שיש לו חד יהי' מי שיהי' אכיל:

דף סג.

תוס' ד"ה הא באתרא דשכיח. הברור ופשוט בעיני דצ"ל וקשה דא"כ בכל דוכתין לישתרי. ור"ל דמדחזינן דבאתרא דלא שכיח פ"ו כדבעי למיהוי דל"ש בישוב שקני ובטני ומוכח מזה שאינם מסוג פ"ו מדוע לא נאכל אותם אף באתרא דשכיחי פ"ו מן הספק שמא פ"ו הם ודלא כמו שדחקו עצמו הכרתי ופליתי בפי' רחוק וזר ע"ש וק"ל:

דף סו:

תוס' ד"ה אימא בכלי. וא"ת א"כ את זה תאכלו מאי אהני לי' ע"ש תירוצם דחוק ועיין מהרש"א. וי"ל דהכי קושי' הגמ' ויתורץ בזה דקדוק לא ס"ד דכתיב וכו'. ויש לדקדק למה למימר לא ס"ד ולדברי יתורץ. דהנה תנא דברייתא מסיים יכול לא התיר אלא בכלים מנין לרבות בורות שיחין ומערות ת"ל תאכלו. והיינו כדמפרש הגמ' דאל"כ תאכלו מאי אהני לי'. ע"ז מקשה מנין לרבות בורות מתאכלו אימא אי לאו תאכלו ה"א בכלים אע"ג

דאית לי' לא תאכל וא"כ איצטריך תאכלו להורות דבכלים אע"ג דאית לי' אכיל וכקושי' תוס' דאל"כ תאכלו מאי אהני לי' וא"כ מנ"ל לרבות בורות וכו'. ומשני לא ס"ד ר"ל אפילו בלא תאכלו לא ס"ד למימר הכי. וא"כ תאכלו ע"כ לרבות בורות וק"ל. מימי חורפי:

דף סט.

מסיק הגמ' מהו לגמוע את חלבו חלב דעלמא לאו כאבר מן החי דמי ושרי ה"נ לא שנא או דילמא התם אית לי' תקנתא וכו'. א"ל הא החלב מכח דם קאתא ודם אין לו היתר לאיסורו ומ"מ שרי די"ל דקאי אליבא דהלכתא דאיברי' מתפרקין ולא אמרינן מכח דם קאתי. והכי הוא סוגי' הגמ' בכורות כ"ו ע"ב. אך הא קשה דהתם בבכורות קאמר הגמ' ורבנן גמל גמל מאי עבדי לי' חד לאסור, גמל וחד לאסור חלבו ור"ש נפקא לי' מאת הגמל ופריך בין לרבנן בין לר"ש קרא למה לי ומ"ש מצירן אצטריך ס"ד הואיל וליכא מידי דאתא מחי ושרי' רחמנא בבהמה טמאה נמי, לישתרי קמ"ל. וא"כ לפשוט מזה דחלב מאיסור יוצא שרי וגמרינן משאר חלב דאלו נימא דשאני ההוא איסור מכח דאין לו היתר. א"כ גבי גמל למה לי קרא דהא גמל נמי אין היתר לאיסורו. וי"ל דודאי אי לאו קרא דגמל שפיר הייתי מדמה לשאר חלב רק השתא דגלי קרא בגמל דחלבה אסור י"ל דבאמת היינו טעמא דקרא משום דלא דמי לשאר חלב דיש היתר לאיסורו וזה אם נדמהו לחלב דגמל מטעם דאין היתר לאיסורו או דאין לדמהו. ועיין רשב"א ור"ן מה דבל"ז אין ללמדו מטריפה ע"ש ודוק:

דף פה:

אתא לקמי' דרבי וכו'. והיכי עביד הכי והתניא וכו'. וקשה למסקנת הפוסקים כר"י בדף פ"ח דמו ואפילו מקצת דמו מה הקושיא דהא אפשר לן לשחוט נמי ולכסות קצת הדם והמותר לבוביתא דמיא להבריח היאיניבא. בשלמא הברייתא י"ל דאיירי כשצריך לכל הדם. אבל עצת רבי מהקשיא וכי ס"ד דהיאניבה להבריחם צריכים לכולי דמא. ויש לדחוק דקשיא לי' דלא הי' לרבי לומר לו סתם שחוט על בוביתא דשמא יטעה ר' חייא לומר דבצריך לדם אין צריך כסוי והי' לו לפרש לכסות מקצת הדם:

דף פט.

פרק ג"ה. בתוס' ד"ה בולדות קדשים עסקינן. ע"ש בח"ר שמתרץ התימא שבדבור המתחיל והא. ודבריו לענ"ד תמוהים דא"כ מה הועיל הגמ' במה דקאמר וקסבר נוהג

בשליל. וגם מה משני דבר זה מחלוקת ר"מ ור"י הא אפילו לר"מ דאית לי' נוהג בשליל. הא היינו דוקא הבן ט' הא בן ח' אפילו ר"מ מודה שניתר בשחיטת אמו וא"כ לדבריו עדיין יקשה דלא מקרי איסור בבת אחת עם קדשים כיון דאפשר שיותר איסורו דהיינו כשישחט האם בעוד הולד ב"ח. ומה דמייתי ראי'. ע"כ לענ"ד אינו דומה דדוקא לענין שיחשב איהו מוקדם אמרינן ההוא סברא שאין כחו לדחות איסור אחר כל זמן שאין איסורו מבורר. אבל שיחשב איסור מאוחר בשביל זה ולא בבת אחת אין לנו. וצ"ע. וגם ריש דברי הח"ר התם אינם מוכרחים לענ"ד במה דדחק עצמו לפרש דברי ר' אושעי' אך על חלב והוא על דרך התוס' ואדרבה התוס' מפרשים טעמא דר' יוחנן דהתולש חלב חי היינו משום דקרי שור כשב ועז והיינו אפילו בלא לידה ע"ש ודוק כי צ"ע:

דף צ.

תוס' ד"ה הכא במבכרת. וא"ת וכו' לענ"ד קשיא לי מדוע לא משני בסברתם בדבור הקודם דשאני גיד מחלב. דאף דחלב אסור לר"י טרם שנולד אבל גיד ודאי לא משום דלא הוי דומי' דיעקב שנשה לו גידו לאחר שיצא לאויר העולם. והאמת דאף תחלת דבריהם בדבורים הקודמים דגיד נוהג בשליל אפילו בבן ח' נמי קשה קושי' זו. וצ"ע:

דף צג:

מתני' שולח אדם ירך לכותי. הרא"ש הביא מחלוקת הרמב"ם שפוסק גיד הנשה מותר בהנאה. והכריע כותי' ע"פ הסוגי' דפ' כ"ש דלחזקי' מותר בהנאה והלכת' כותי' והב"י סי' ס"ה כתב דלהרמב"ם א"א לומר דזה טעמו דהא פסק כר"א. ולכן כתב דהעיקר כדברי הה"מ בשם הרמב"ן דהסוגי' דפ' כ"ש לרווחא דמלתא נאמרה. אבל לפי האמת אף לדידן דפסקינן אין בגידין בנ"ט אפ"ה אף לר"א ג"ה מותר בהנאה. ודברי הרמב"ן עצמם לא זכיתי לראותם. והמעיין בסוגי' הנ"ל לפום רהיטא א"א ליישב שיהא לר"א מותר בהנאה אף אם אין בגידין בנ"ט וצ"ע. [אבל העיקר דמעיקרא לק"מ כי ע"ש דף כ"ג ע"ב ולהאמת מוכח ממה שכתבתי דהוקשה להרמב"ם דאף לר"א היה יכול לשנויי דיליף בק"ו מנבילה אלא דלרווחא דמילתא משני מאן שמעת לי' וק"ל]. ולכן נראה לענ"ד לומר דודאי הוקשה להרמב"ם ז"ל אלו הי' דין ג"ה בהנאה נתלה לדידן שפסקינן אין בגידין בנ"ט בפלוגתא דחזקי' ור"א. קשיא בסוף הסוגי' מדוע לא ביאר הגמ' זה לאיכא בינייהו ע"ש ודוק. אלא ודאי הוכיח איפכא דודאי אם אין בגידין בנ"ט פשיטא שמותר בהנאה. ומה שר' שמעון ס"ל דאסור בהנאה אף דס"ל אין בגידין בנ"ט יהא אזיל לשיטתו. והסוגי'

דפ' כ"ש לא אזלא כי אם למ"ד יש בו בנ"ט. והיינו רק לרווחא דמילתא וזה מדאיתא התם בפ' כ"ש אמר ר' אבוהו אמר ר' יוחנן כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהם אלא כדרך הנאתן. ועיין במ"ל הלכות יסודי תורה. דמזה למד הרמב"ם דבכל איסורי הנאה אין לוקין על הנאה והוי כחצי שיעור דאסור ד"ת ואין לוקין עליהם. ואית' תו התם דבשני איסורין דהיינו כלאי כרם ובב"ח מדלא נאמר איסורן בלשון אכילה לוקין עליהם אפילו שלא כדרך הנאתן דהיינו אכילה וא"כ בג"ה אם אין בו בנ"ט ועץ בעלמא הוא כדפסקינן האיך אפשר לומר שיהא אסור בהנאה ככל איסורי הנאה. דבשלמא בשאר איסורי הנאה לכך נאמרו בלשון אכילה להורות דלא לקי כי אם על האכילה שעיקרו לכך. וההנאה אך אסור כמו ח"ש. משא"כ הגיד דעיקרו אינו לאכילה דהא עץ הוא ולכל ההנאות זולת האכילה יותר עומד מלאכילה. ופשיטא שאם הוא אסור בהנאה דלוקין על הנאתו. ומדוע נאמר בלשון אכילה. אלא ודאי להורות גזירת הכתוב דאף דעץ הוא אין איסורו כ"א באכילה דוקא ולא בהנאה. משא"כ למ"ד יש בו בנ"ט אז שפיר מצינן למימר דאסור בהנאה כמו כל האיסורי הנאה. ואולם ר"ש אף דס"ל נמי אין בגידין בנ"ט. מ"מ מצי סבר שפיר דאסור בהנאה. דהא איתא שם נמי במ"ל הנ"ל דלר"ש דס"ל כ"ש למכות. ה"ה נמי דס"ל בכל האיסורים דאין חילוק ולוקין אפילו שלא כדרך אכילתן והנאתן. וא"כ ע"כ לדידי' לא נראה לו דקדק לפרש מדוע איסור זה נאמר בלשון אכילה ואיסור זה בלשון אחר ולכן שפיר מצי סבר דג"ה אסור בהנאה ולוקין על הנאתו. ולכן הסוגי' דפ' כ"ש כשהקשה על ר"א ממתני' דשולח הי' מצי משני כדשנינן דשאני ג"ה כיון דעץ הוא ואינו עומד כלל לאכילה. ע"כ דמותר בהנאה וכנ"ל. אלא דלרוחא דמילתא משני דאפילו אם המתני' ס"ל יש בגידין בנ"ט. מ"מ כשהותרה וכו'. וכן מה דמקשה בתר הכי הניחא וכו'. אלא למ"ד אין בגידין בנ"ט וכו'. פשיטא דהוי מצי לשנויי דלמ"ד זה מעיקרא ל"ק. אלא דמשני ליה ברוחא דמאן שמעת לי' ר"ש וכו'. אבל אנן מדחזינן למסקנא דל"ק הגמ' זה לאיכא בינייהו ש"מ דאדרבא למסקנת הלכה דאין בגידין בנ"ט מעיקרא ל"ק לר"א ושפיר מוכרח דמותר בהנאה אף דליכא למימר כשהותרה וכו'. אי נמי הסוגיא אזלה לשנויי ברוחא למה דס"ד דאביי להקשות שם על דברי ר"א בשם ר"י. אבל לר"א לשיטתי' מעיקרא לא קשה כנ"ל ודוק:

דף צה.

רש"י ד"ה אנו נאסר. מליקח בשר היום מן הגוי במקולין. עיין בחידושי רשב"א שדייק מיני' הא חוץ למקולין ודאי אסור. והקשה עליו מסוגי' דלעיל. ולענ"ד נראה להליץ בעד

רש"י ז"ל. דנראה מבואר מדעתו וכמו כן מדברי התוס' ד"ה רבי לטעמי' דסברי דבימי רבי אף שהיתה התקנה להכריז וביום שלא הכריזו הי' מותר ליקח ואסור למכור. היינו בהמקולין שהטבחים ישראלים ביום שלא הכריזו היו אסורים למכור טריפות להסוחרים כותים הקונים מהם כדי למכור במקולין. ומכח זה היו מותרים ישראלים לקנות מהם במקולין. אבל מן הכותים שבביתם הי' תמיד אף ביום שלא הכריזו מותר למכור להם ואסור לקנות מהם. והטעם בזה משום הפסד הבעלי בתים כמבואר בר"ן סוגי' הנ"ל. שבמקום שמכריזין מדהי' ביום שלא הכריזו מותר ליקח ואסור למכור היו הבעלי בתים נפסדים. עד שמכח זה שינו מקומות לעשות תקנה שלא להכריז. אבל בימי רבי היתה התקנה לכל העולם שהטבחים כשהיו להם טריפות הכריזו והיו מותרים למכור אפילו למקולין. והי' אסור ליקח מן המקולין. וכשלא הכריזו הי' מותר ליקח מן המקולין. אבל מן הכותי בביתו הי' אסור ליקח משום הבעלי בתים שהיו מותרים למכור לכותי בביתו. וגם הטבח הי' עושה כן באם נטרף לו. ולא היה רוצה להכריז מפני הפסידו של הכשירות שיהא אסור לקנות מן המקולין. ודייקי רש"י ותוס' הכי מלשון רבי דאנו נאסור כל המקולין. ודוק כי ברור הוא. לשון רש"י. וטבחים ישראלים מתעסקים בהם. ר"ל לענ"ד לשון עסק. דהיינו מסתחרים בהם שמוכרים להם הבהמות וק"ל.

שם תוס' ד"ה טעמא וכו'. פי' הוחזק שיש איסור במקולין. לענ"ד ר"ל שמטעם זה אנו אוסרים שאר המקולין. דהקונים אינם יודעים ליזהר מאיזה מקולין יקנו ואיכא למיחש בהו שמא יקנו מאותן מקולין שהוחזק בו טריפה. ואף דשאר המקולין הוי רוב. מ"מ המקולין הוי קבוע וכדבריהם בד"ה ובנמצא. וללישנא קמא בזה לא חיישינן. כמבואר בהרשב"א משום דאף מקולין זה לא הוחזק בודאי דאית ביה עדיין שום טריפה. דאיכא למימר דלא מכר אלא לזה שמכר לו חתיכה זו כי הא לא אמרינן קבוע ע"ש ודוק:

שם תוס' ד"ה ובנמצא. ומיהו איכא למימר משום דהוי להו קבוע ע"כ. ר"ל דנהי דמכריזין נפל בישרא לא היו רשאים להכריז באיזה מקולים. אחד מפני הקפדות הגוי הסוחר במקולין. וגם בשעת ההכרזה עדיין הטבח הישראל עצמו לא ידע לאיזה מקולין ימכור ולכן היו כל המקולין להקונים בספק. והמקולין שבה הטריפה הוא קבוע וכמחצה על מחצה. ואין להקשות למה דמסיק הפר"ח בי"ד סי' ק"י דתערובות של מקולין כיון שאינו ניכר לא מקרי קבוע כלל. הא מבואר הכא דהוא קבוע. זה אינו חדא די"ל דהכא מיירי בסתם שהחתיכות בשר הם חתיכות הראויות להתכבד והוי עכ"פ קבוע דרבנן. ותו דאפילו קבוע דאורייתא הוי דהא אף שלא נודע וניכר להקונים איזה מקולין בחזקת טריפה. מ"מ הא נודע וניכר להטבח המוכר. וכיון שעכ"פ לאחד בעולם ניכר וידוע שפיר

הוי קבוע דאורייתא. ובזה נמי ניחא מה דלפום רהיטא תמוה מה מקשו תוס' בתר הכי אבל קשה. ומה קושי' כיון דניחא להו שביום שהכריזו כל המקולין אסורים משום קבוע. ממילא אף על הנמצא ביד גוי נמי ל"ק. אף דהוי פירש ואמרינן ביה כל דפירש. מ"מ הא מסקו תוס' ד"ה ה"נ כשנמצא דבקבוע דלא מינכר אף בפי' ממילא גזרינן שמא יקח מן הקבוע. וה"נ הא לא מינכר להלוקחים. אבל באמת ניחא דדוקא בקבוע דלא מינכר לכל העולם כמו בתערובו' דחתיכות הראויות להתכבד. הוא דאיכא למיגזר. אבל בקבוע דמקולין אף דלא מינכר להקונים מ"מ כיון דידוע וניכר להמוכר הטבח. תו ליכא למיגזר שמא יקח מן הקבוע בספק כיון דבידו לעמוד על החקירה באיזה מקולין הטריפה ע"פ המוכר הטבח. וק"ל (וכן מצאתי להדיא בהגהות מיימוני שהחילוק בין קבוע דאורייתא לא גזרינן שמא יקח לבין קבוע דרבנן דגזרינן. וכבר מבואר במשמרת דהיכא דניכר לאחד בעולם הוי קבוע דאורייתא. ממילא תו לא גזרינן. ובספר חדש שפתי דעת מצאתי שנסתפק בזה. ויש לפשוט מקושי' התוס' דלא גזרינן):

שם בא"ד אע"ג דקתני נמצא. דמשמע שלא במקולין ר"ל דמשמע להו דרבי תרתי קאמר דבין במקולין מותר לקנות מן הגוי המוכר במקולין. ומדקתני נמי נמצא משמע שבא להתיר אף הבשר הנמצא חוץ למקולין. ומדמסתברא דבמקולין ודאי לא שרי ביום שהכריזו. ה' הנמצא ביד כותי נמי לא שרי. ולכן הקשו למה הא לא הוי קבוע. ומה שכתבו לעיל ד"ה טעמא ופירשתי דבריהם ע"פ דרך רש"י ע"י תקנה. זה הכל קאי למסקנת דבריהם ד"ה זה ובנמצא שמסקו דתקנה הוא וק"ל:

סוף דבור זה כתבו. אע"ג דמן הדין וכו'. ומדברי כל הפוסקים ובפרט רשב"א ור"ן דזה דין גמור דאם מותר ליקח אסור למכור צ"ל דעתם אף דאזלינן בתר רובא המכירה לכתחילה אסור מן הדין כמו אין מבטלין איסור לכתחילה וק"ל. וגם בזה ניחא דהא הוא ס"ס ספק דילמא יחזיק לעצמו. ואת"ל ימכרנו דילמא לגוי. אבל הכל מטעם אין מבטלין לכתחלה. וה"ה דאסור לעשות לכתחלה ס"ס:

שם והא דרב לאו בפירוש איתמר אלא מכללא. ע"כ ר"ל הא דאיתא לעיל אמר רב בשר שנתעלם מן העין אסור זה לא אמרו בפירוש. אלא אנן אמרינן זה בשמו מכללא ומסיק דאי מכללא י"ל דליכא למיסמך אמילתא כפי' רש"י ע"ב. וקשיא לי דהא מ"מ אמרה רב בפירוש במה דאמר על המתני' דנמצא בגבולין חתיכות מותרות רב אמר מותרות משום נבילה. הרי מבואר הא באכילה אסור משום שנתעלם מן העין שהרי איירי במקום שרוב ישראל וצ"ע:

שם והא דרב לאו בפירוש אתמר וכו'. לפום רהיטא יש להקשות הא מיד לפני זה אמר רב בבשר הנמצא בגבולין חתיכות מותרות משום אכילה ור"ל אבל באכילה אסור והיינו משום בשר הנתעלם מן העין כדמשני הגמ' מידי הוא טעמא אלא לרב וכו'. אבל באמת לק"מ. דטעמו דרב בחתיכות הנמצא דאסורים באכילה לא משום בשר שנתעלם מן העין. אלא דחולק בזה על לוי דללוי חתיכות מורה ודאי שאינם של נבילה. וכדפי' רש"י וכיון דנחתכו לחתיכות ודאי לאכילה קיימו. ורב ס"ל דמ"מ שנחתכו לחתיכות הם בספק נבילה לענין אכילה. ומ"מ שפיר קאמר הגמ' מידי הוא טעמא אלא לרב וכו'. דשוב ממילא אין קושיא עליו מדין בשר שנתעלם מן העין. וכ"ת א"כ בהמתני' דתחלה מצא בה בשר אמאי שרי לרב לימא דספק נבילה הם. שם מסקינן באמת בעומד ורואהו שמיד אדם נפל. ובזה ודאי אין חשש נבילות וק"ל. וזה ברור דלא ככרו"פ שמעמיד על זה:

דף צו.

תוס' ד"ה פלניא. וי"ל דבכה"ג נמי לא סמכינן וכו'. ולענ"ד תמוה לי דבריהם דהאיך אפשר לומר הכי הא חזינן דהנהו סימנים עדיפו ומפקיעים לענין איסור מחזקת א"א שהיתה בה עד השתא. ואף שחזקה זו אלימא והיינו נוטלים אותה על ידה אם היתה מזנה בחזקה זו טרם שהועד שמת ע"י הסימנים וכדקיימא לן סוקלים על החזקות. הרי דסימנים עדיפו מחזקה. ומדוע לא קטלינן על דיהם. ומה שהתוס' מביאים ראיה מעד א' לענ"ד יש להשיב דודאי עד אחד דאך מדרבנן הוא דנאמן. כמבואר היטב חקירה זו בק"ע של מהרח"ש שפיר י"ל דלמיתה לא האמינו. אבל סימנים למ"ד דאורייתא הענין תמוה. הן אמת שגם על סוגית הגמ' קשיא לי. ולא זכיתי להבין. מאין פשיטא ליה. דעל סימנים לא קטלינן למ"ד דאורייתא והכל עדיין צ"ע. וכעת אין הזמן מסכים על ידי לעיין כל הצורך:

דף צו:

ור' יהודא אכילה כתיב ביה ורבנן וכו'. הא אין להקשות לימא דלרבנן להכי כתיב אכילה כדי להורות לכדאמר ר' אבוהו אמר ר' יוחנן פ' כ"ש כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהם אלא דרך אכילתן למעוטי שאם אכל חלב חי שפטור ומבואר התם דבכלאי כרם ובב"ח כיון שלא נאמר איסורו בלשון אכילה לוקין עליהם אפילו שלא כדרך הנאתן. וא"כ לימא דלהכי כתיב אכילה. די"ל דאיתא במ"ל בה' יסודי תורה דלר"ש דאית ליה כ"ש למכות ה"ה דלדידי' אין חילוק ואפילו שלא כדרך הנאתן לוקין. וא"כ שפיר צריך

לומר דת"ק צריך לשון אכילה להורות שאם אכל כזית והוא מקצת הגיד דחייב. אבל אם הייתי אומר שאפילו אם אכל כזית אינו חייב כי אם על כולו. ועל כולו חייב בכ"ש. וממילא ה"ה אפילו שלא כדרך הנאתן. דהא זה נתלה בזה כפי הנ"ל דבכל היכא דבכ"ש חייב ה"ה בשלא כדרך אכילתן. וא"כ למה נאמר לשון אכילה. לכן הוצרך מקודם לומר שאם אכל כזית חייב וממילא בענין זה צריך נמי בדרך אכילה. אך הא קשיא לר' יהודא דאמר דזה מאשר על הכף נפקא וא"כ למה כתיב אכילה כי אם להורות דעל כולו נמי לא מחייב כי אם בכזית וקשה מנ"ל הא לשון אכילה איצטריך לכדר' אבוהו. ובפרט דר"י ס"ל יש בגידין בנ"ט. ופשיטא דשייך ביה לחלק בין אכל מבושל לבין אכילתו חי דהוי שלא כדרך אכילתו. וזה אין לומר דכמו שמוכרחי' אנו לומר אליבי' דבלא לשון אכילה הוי ידעינן דבמקצתו שעורו בכזית ה"נ הוי ידעינן דבשלא דרך אכילתו פטור. דז"א דבשלמא השעור כזית י"ל דשעורין הלמ"מ. אבל שלא כדרך אכילתן מנא ידעינן. והעד בב"ח וכלאי הכרם דשיעורן נמי בכזית. ואעפ"כ אף שלא כדרך הנאתן מחייב וצ"ע. ובשלמא על ר"א אין להקשות דמנ"ל בכל איסורין. הא בגיד ושרצים מבעי' לשון אכילה דבכזית במקצתן מחייב. די"ל תרתי שמעת מיני'. אבל לר' יהודא קשיא דמנ"ל לחלק בין בריה דגיד לבין בריה דשרצים מדכתיב אכילה הא הלשון אכילה אינו מיותר. ואולם עיין במ"ל הנ"ל לפי פירושו דברי התוס' מס' פסחים כתב שם סברא דבאיסורין שאין לוקין על הנאה פשיטא שאין לוקין על אכילתו שלא כדרכה. דאכילה שלא כדרכה גריעה מהנאה אם דבריו כנים בזה. הקושי' הנ"ל מתורצת. דהא לר' יהודא ג"ה מותר בהנאה. וממילא בלא לשון אכילה הוי ידעינן דפטור שלא כדרך אכילתן ע"ש ודוק כי דבריו צ"ע. ובפרט שקשה לדבריו מן רוב הפוסקים ובפרט הרא"ש דמדאמר ר' אבוהו אין לוקין ש"מ דאיסורא איכא אף שלא כדרך אכילתן אף דחלב מותר בהנאה. הרי ש"מ לפום רהיטא דלא כדבריו. ואפשר איסור זה אינו אלא דרבנן. ודוק:

דף צז.

תוס' ד"ה ההוא כחוש הוי. ועי"ל כו' ובטל בס'. הרשב"א בחידושיו דף צ"ח ע"ב ד"ה אמר אביי לא נצרכה אלא לר' יהודא הקשה להההוא תירוצא הא המשמעות הסוגיא סובבת אליבא דשמואל. ומשמע דאף שמואל בזה כר' יוחנן ס"ל, והא שמואל בשלהי ע"ז ס"ל מין במינו במשהו. ולענ"ד נראה ליישב. דהא אביי ורבא פליגי לאיסורים שהן ביתר מנתינת טעם במב"מ דאביי ס"ל דבטעמא תלי' מילתא. וא"כ נהי דהרשב"א שם מביא ראיה מהראב"ד שומן ובשר הוי מב"מ. היינו למה דקיי"ל כרבא דבתר שמא דזלינן.

וכמבואר ראייתו ע"ש. וכבר איתא בש"ך ריש סי' צ"ח דאדידן דאזלינן במב"מ ברובא ומין בשאינו מינו בטעמא. חלב עם בשר כחוש הוי מבשא"מ בטעמא וא"כ לאביי אף באיסורי משהו הוי מבשא"מ. וא"כ י"ל דשמואל כאביי ס"ל. וכיון דההוא כחוש הוי הי' החלב עם הבשר מין בשאינו מינו ושפיר בטל. ולא אמרינן במשהו. וק"ל:

דף צז:

תוס' ד"ה כל איסורין. ולפי זה ר"י פליג וכו' קשיא לי לפי דבריהם דלר"נ הוי בשר בלפת שיעור ס'. מה זה שחילק המתני' בין גיד הנשה שפי' לנו שעורו כבשר בלפת. ובסיפא גבי חתיכות נבילה ודג טמא סתם בנ"ט. דהיינו סתמא כמבואר בהריטב"א בס'. [דאל"כ לבסוף הי' לו למתני כיצד וכו']. ובאמת לולי שאיני כדאי לפרש שלא כדעתם הייתי רוצה לומר דודאי ר"נ לא פליג כלל עם רבא ומודה דגיד משונה בשיעורו משאר איסורין אלא דר"נ בדורו החמיר שלא ליתן יד לכל אחד לשער הגיד כבשר בלפת מפני שאין הכל בקיאין בכך. ופוסק לשער הגיד כמו כל האיסורים בס'. כי כבר בדורו אפשר כבר איפסק הלכתא בס'. ור' יוחנן בדורו הי' מפרש סיפא דמתני' לשער כל האיסורין בבצל חוץ מגיד דמפרש במתני' לשערו כבשר בלפת. אבל כ"ע מודו שיעורו דגיד לאו היינו חד שיעורא דסיפא דמתני' דקתני סתמא בנ"ט וא"כ הי' אפשר. לתרץ קושי' התוס' ריש פרקין דמה הוכרח הגמ' ממתני' דיש בגידין בנ"ט. דילמא המתני' איירי בשומנו של גיד. וכבר הסכימו רוב הפוסקים דלא כתי' רא"מ. ולהנ"ל יש ליישב דהא לר' יוחנן ע"כ מה דקתני במתני' כבשר בלפת לא קאי אלא אגופי' דגיד דאיהו לא יהיב טעמא כולי האי כדחזינן דאיפסק הלכתא דאין בגידין בנ"ט ולכן אפילו למ"ד יש בנ"ט לא יהיב עכ"פ כולי האי כמו שאר איסורין. משא"כ שומנו ע"כ דבכלל הסיפא הוא דקתני בנ"ט דהיינו לר' יוחנן כבצל ולרבא ור"נ בס'. ואל תתמה שיהא השומן הטפל חמור מן העיקר דמסקנת הלכה יוכיח דאין בגידין בנ"ט והשומן צריך ביטול. וא"כ שפיר הוכיח הגמ' דהמתני' ס"ל יש בגידין בנ"ט. דאלו על שומנו קאי מ"ש מסיפא. ודוק. ודע דתי' ר"ת לעיל דלגיד סתמא לא הוי קרי לשומן דחוק מאוד. בפרט מדברי ר"נ דהכא דפרשוהו כל הפוסקים נמי דלא קאי כי אם על שומנו. הן אמת שהרשב"א בחידושיו נראה שרוצה לתרץ קושי' זו. ופי' דבריו למ"ד יש בגידין בנ"ט. וקאמר דבריו לנפקותא לדידן לענין שמנו. וכ"ז דחוק. אבל לענ"ד מעתה י"ל ביותר פשוט דר"נ לא פליג עם ר' יוחנן. אלא דר"נ אליבא דהלכתא קאי דאין בגידין בנ"ט ולא איירי כי אם בשמנו ולכן סתם בס'. אבל ודאי מודה דלאו היינו שיעורא דמתני' דכבשר בלפת אלא משום דהמתני' איירי

מגיד עצמו הקיל בשיעור מבסיפא וממילא מזה הוכיח הגמ' דתנא דמתני' ס"ל יש בגידין בנ"ט. ולעולם י"ל דלשומנו של גיד גיד סתמא קרי ליה. והיינו לישנא דר"נ. ואעפ"כ שפיר מקשה הגמ' כנ"ל ודוק. וא"כ ר' יוחנן לא פליג עם רבא ודוק. ובעיקר קושייתם נלענ"ד מפי' רש"י ז"ל דף צ"ט ע"ב דנשמר. ופי' למה דקאמר הגמ' שם מתני' דלא כההוא תנא על סיפא דמתני' ולא על הרישא משום קושי' זו דילמא משום שומן. ובריש הפרק עיקר נמי על הסיפא סמך:

דף צח:

רש"י ד"ה הא חומרא הוא דלא תימא ליבטל ברובא וכו' דכ"ש הוא ומה איל נזיר דאקיל גבה לא אקיל אלא במאה וס' כ"ש באיסורין אחרינא. לשון זה תמוה בעיני דהיכן מצינו דלא אקיל אלא במאה וס'. דילמא אין הכי נמי אלו הי' האיל נגד הזרוע אך ארבעים וחמשים נמי הוי שרי רחמנא ונראה לענ"ד לפרשו על דרך זה. מדלא מצינו בשאר קדשים קלים ואפילו באיל נזיר שלא התירה התורה ולא צוותה לבשל אף החזה ושוק עם האיל ולכל הפחות באיל נזיר כי אם הזרוע לחודי' ומפני מה משונה מתנה זו של הזרוע משארי מתנות כהונה דהיינו חזה ושוק ש"מ כנ"ל דלא אקיל וכו'. ומלשון זה של רש"י ז"ל ודאי יש ללמוד דלא התירה התורה בכל ענין כדפי' התוס' ז"ל. ודלא כמשמעות הריטב"א דרוצה לפרש דברי רש"י ז"ל באופן זה בתי' רבא ע"ש ודוק:

דף צט.

רש"י ד"ה אין בהן בנ"ט. וע"ש בתוס'. בכאן נתגלה לי טעם רש"י ז"ל ביבמות פ"א ע"ב. דמפרש לר"י מב"מ לא בטל אפילו יבש ביבש. והתוס' שם הקשו עליו. והיינו משום דאזלו לשיטתייהו דהכא דבשא"מ לכ"ע דין תרומה וערלה וכ"כ לשאר איסורים שוה ולא שייך בהו ק"א או מאתים. וגם דחוק להו לפרושא מתני' דנתפצעו במבשא"מ וכמבואר בחידושי רשב"א הכא דף צ"ח ע"ב ד"ה אמר אביי וכו' ע"ש. משא"כ רש"י ז"ל ע"כ דחוק הוא לאוקים הברייתא שהובאה בגיטין נ"ד נתפצעו כו' דאירי בערלה כמבואר ברש"י שם ובהתוס' גופא פ"ד דתרומות ע"ש] שהוא הלכה בח"ל דאירי במבשא"מ ואעפ"כ לשיטתו דהכא צריך מאתים לביטולו ואירי באופן דלא מינכר. ומה שהקשה הרשב"א הנ"ל עוד זה לשונו ועוד אם אין אתה אומר כן ר"ל דר"י מודה ביבש. א"כ תרומה לר"י לא משכחת דעולה כי אם במבשא"מ ובספרי מוכח דאף במינו עולה. דמוהרמותם ילפינן לה דהוי מב"מ. זה שפיר אפשר ליישב בדוחק כיון דהלימוד והרמותם ידוע דאינו אלא

אסמכתא לרבנן דס"ל מב"מ ד"ת ברובא בטל. כן י"ל לר"י דאיירי בתרומה בזה"ז וס"ל שהוא דרבנן ובדרבנן מבואר דף צ"ט ע"ב דמודה ר"י דאף מב"מ בטל והקרא אסמכתא בעלמא הוא. וכדברים אלו מוזכרים בספר פליתי סי' ק"א על דברי הגה"ה שאף באיסורי דרבנן דברים החשובים לא בטלו ע"ש בסוף אריכות דבריו אלא ששקר שם ופי' אף הברייתא הנ"ל דנתפצעו שעל תרומה נאמרה ותירצה נמי הכי וזה שקר גמור דבערלה נאמרה ואיהו כתב שם הכי כדי להוכיח ראייתו. וכבר כתבתי בצדו שדבריו בטלים. ועדיין צ"ע אף אם דברים אלו אפשרי' דר"י ס"ל תרומה בזה"ז דרבנן:

דף קב.

וכי אצטריך קרא לר' אליעזר. קשה לפום רהיטא לריש לקיש דסובר ביומא חצי שיעור מן התורה א"כ למה איצטריך קרא דאיך ס"ד לומר דלא יחול אמה"ח על טומאה הא בחצי זית בשר דטומאה מותר. ובאבר מן החי כזית עם משהו בשר חייב משום אמה"ח. כמבואר סוף העמוד ואינו אלא איסור שחל על היתר. וע"כ לפום רהיט' לומר דר"ל מוקים דר"א כר"ש ס"ל דאמר כל שהוא למכות ואיהו אמר דבריו לרבנן וצ"ע בש"ס:

שם אמר רב גידל אמר רב מחלוקת בישראל אבל בבן נח ד"ה כו'. ותניא כוותיה. שמעתי מקשים מזה על סוגיא דפרק כ"ש דמקשה הגמ' על ר' אבוהו מדתניא ר"נ מנין שלא יושיט אדם כוס יין ואמ"ה לב"נ הא לכלבים שרי. ומה קושיא דילמא איירי באבר מן החי של טמאה דשרי לישראל אפילו באכילה ומכ"ש בהנאה ולכותי אסור משום אמה"ח ולא משום טמאה. ול"ק מידי דכבר איתא בתוס' לעול דף ל"ג דל"ק הא ליכא מידי דלישראל שרי ולכותי אסור והאיך אמ"ה של טמאה בכותי נהיג ולא בישראל ותירצו כיון דלישראל עכ"פ אסור משום טומאה תו ליכא משום מי איכא. והא תינח אם אמ"ה לגוי נמי שרי בהנאה. אבל לר' אבוהו הא לא יאכל דכתיב גבי ב"נ איסור הנאה נמי משמע א"כ אמ"ה דטמאה לכותי אסור אפילו בהנאה. והאיך אפשר דלישראל שרי בהנאה. ובלא ברייתא דר"נ ה"א באמת דאמ"ה של טמאה נמי לישראל אסור בהנאה משום מי איכא מידי ומה דקתני הכא ואינו נוהג בטמאה היינו למלקות. אבל מדר"נ שפיר מקשה. ודוק כי נכון הוא ובזה מתורץ נמי קושי' העולם דדילמא איירי ר"נ באמ"ה של נבילה מפרכסת. הוא בס' קול יהודא ע"ש ודוק:

שם תניא נמי הכי וכו'. איכא דאמרי טהורה ור"מ. ואעפ"כ בבן נח נוהג בטמאים נמי משום דגבי אזהרתן לא נאמר כלל וזבחת. ומינה דלדידהו בחיות ועופות טהורים נמי

נוהג. ומה דקשיא לזה ליכא מידי דלישראל שרי ולכותי אסור. עיין דף ל"ג בתוס' תמצא יישוב:

דף קב:

תוס' ד"ה שאין בו כזית כו'. ועוד נראה לר"י וכו'. יש להקשות לדבריו הא משמע מדברי רב שאמר שם ריש העמוד אכל צפור טהורה בחיי' בכ"ש שסובר בחיי' לאברים עומדת. ועיין בפי' רש"י ז"ל ד"ה במשהו בשר וגידין ועצמות ע"א. דמשום זה מודה רב דאבר מן החי א"צ כזית בשר. אף דמדייק דבעי כזית בין כולו משום דלהכי פלגינהו רחמנא ע"ש. ואם לדברי התוס' מה ראיה היא זו דילמא להכי פלגינהו משום עוף שלם. דאלו משום בשר מן החי לא מחייב דבחי' לא לבשר עומד ואלו משום אבר מחייב ולעולם דבעי דוקא כזית בשר. וי"ל דרב נמי לא סבר לאיברים עומדת ואיירי בחשב עליה כדלקמן. ותו דוחק להעמיד הלאו דלא תאכל הנפש דקאי על אבר כדפי' רש"י ז"ל סוף העמוד. דלא יהא קאי עיקרו רק על עוף שלם. וק"ל:

דף קו.

ר' אבא מתני חדא מהני וחדא מהני לחומרא. עיין רש"י ז"ל כתב בשר חזיר חמור מנבילה דאית בי' תרי איסורי. וצ"ע מה הם תרי אי נבילה נמי הא קי"ל אין איסור חל על איסור אם לא באחד מג' אופנים בבת אחד כולל מוסיף כמבואר בהרמב"ם פי"ז מהל' א"ב ה"ח ודוחק שסתמא דגמ' יתן סימן דלא כהלכה. [ואולי מפרש אליבא דמ"ד דף ק"ג דחייל איסור נבילה על אבר מן החי ודוק] ואולם לולא משמעות פרש"י ז"ל הי' אפשר לומר דבזה חמור חזיר דאית ביה איסור עשה מוסיף על הלאו כמבואר ריש הלכות מאכלות אסורות בהרמב"ם ובנבילה אינו אלא לאו כמבואר נמי בהרמב"ם הלכה הנ"ל פ"ד שאינו מבאר באכילות נבילה אלא לאו גרידא. וזה כשיטת הריצב"א בתוס' שביעית דף כ"ד משא"כ לשיטת ר"י אף בנבילה יש איסור עשה דאינו זבוח היוצא מפסוק וזבחת ואכלת ע"ש. ואל תטעה ע"פ שכתוב בס' פרי מגדים בכלל א' שהוציא מהרמב"ם שעומד בשטת התוס' מדמנה וזבחת למצוה. כי זה אינו דודאי לכ"ע ואף להריצב"א הוא ממנין המ"ע דומיא דגירושין ודינן כי כל טכסיסי התורה הם נמנין למ"ע עיין וק"ל. וכבר כתבתי בצדו ששגג מאוד בזה:

דף קח:

תוס' ד"ה אמאי מותר. עיין בסוגיא זו בהר"ן והוא ביאר באריכות סוף פ' כל הבשר על שמעתין זו דטפת חלב. ותמצית דבריו שפוסק חנ"נ אף בשאר איסורין מדבריהן משום לתא דבב"ח. ודוקא דומיא דבב"ח דהיינו דרך בישול ומטעם זה פסק דלא כמסקנת התוס' דהכא כי אם שצריך בחתיכות ס' לבטל הרוטב ומשום דלהמסקנא דאף חלב אסרה תורה באמת שייך אף ברוטב לומר מב"מ לא בטל משום דהוא דומיא דחלב שאסרה תורה ועשאה נבילה משא"כ למה דס"ד לומר גדי אסרה תורה ולא חלב. אזי באמת לא הי' שייך לומר על רוטב חנ"נ כיון דאף דבב"ח לא אמרה תורה נ"נ כי אם בחתיכה ולא בחלב ובזה סילק קושי' התוס' הכא על רש"י והעלה ג"כ התם דהעיקר מה שאנו אומרין מב"מ לא בטל היינו הנאסר מפני שגוף ההיתר נעשה נבילה והוא מב"מ כמו הרוטב ברוטב. וקשיא הא בשאר איסורין חנ"נ אינו אלא דרבנן כמבואר בדבריו. וא"כ האיך אמרינן לגביה מב"מ לא בטל לר"י ובפרט לתי' אביי דאיירי בשסלק האיסור הא ר' יהודא עצמו מודה במידי דרבנן דמב"מ בטל. כדאיתא צ"ח ע"ב גבי זיעה דמפורש שם הואיל דמדברי' הוא לא אמר ר"י מב"מ לא בטל וכן משמעות התוס' התם. ועיקר קושייתם להר"ן ז"ל שמסיק התם דאי לא דאמרינן חנ"נ וההיתר נעשה איסור לא הי' שייך לומר מחמת פליטה ראשונה מב"מ לא בטל כיון שלא אמרינן זה כי אם בפליטות איסור לחוד מבלי תערובות היתר וא"כ בשאר איסורין נמי הא הפליטה מעורבת עם איסור דרבנן דלא אמרינן גבי' מב"מ לא בטל. ואפשר לדחוק בב' אופנים. או משום דהכא עכ"פ כל הפליטה איסור מבלי תערובות היתר גמור. אף דמעורב דאורייתא ודרבנן שפיר אמרינן גבי' מב"מ לא בטל. וא"נ י"ל דס"ל דלא כהרשב"א ומפרש דדוקא גבי זיעה דקל איסורו הוא דמקיל ר"י לומר מב"מ בטל ולא בשאר איסורים דדבריהם. ודוק:

תוס' ד"ה גדי אסרה תורה והא דנקט וכו'. צ"ע מאוד בדבריהם דנראה סברו דלפי דאמר גדי אסרה ולא חלב אף מדרבנן שרי. וזה נסתר מדבריהם עצמם בדבור הקדום שתפסו לפשיטות וכתבו א"כ אע"ג דגדי אסרה תורה ולא חלב מ"מ מדרבנן החלב עצמו נאסר כשאר איסורין דמ"ש משאר איסורין. וא"כ מה תו קשיא להו במה דנקט כזית בשר ביורה גדולה. הא פשיטא דאלו הי' שיעור גדול של בשר החלב הי' אסור עכ"פ מדרבנן מטעם הבשר שבו. וזה מוכרח נמי מדבריהם הנ"ל כדי ליישבם מקושי' המהר"ם שי"ף. דמקשה דילמא לא אמרו חכמים בשאר איסורים חתיכה נ"נ. אלא במה שבלע גזירת דבריהם עכ"פ הוא אסור מן התורה מצד טעם האיסור שבו ע"י טעם כעיקר דאורייתא אף נמי הצריכו ס' כנגד כולו בביטולו ואמרו חנ"נ. משא"כ בחלב שהתורה התירה אף

בשקבלה טעם בשר כמבואר ברש"י. מנ"ל דהחכמים גזרו עליה חנ"נ שיהא שייך לגבה מב"מ. אמנם זה ל"ק כל כך די"ל אחרי דפשיטא לתוס' דאף שהחלב לא אסרה התורה. מ"מ החכמים אסרוה פשיטא להו נמי דכל דתקנו חכמים כעין דאורייתא תקנו וכמו שבשאר איסורין גזרו על הנאסר מחמת טעם כעיקר דאורייתא שיהא אף ההיתר נ"נ. כן סתמא נמי אף במה שעיקר האיסור מדבריהם דומיא דהחלב אלא דזה גופה קשה מנ"ל כל עיקר דלאותה ה"א דהחלב לא אסרה התורה. דהחכמים גזרו עליה איסור כלל. אלא ודאי דזה פשוט להו מלישנא דרב דנקט כזית בשר ביורה ושפיר. ודוק:

דף קט.

ברש"י ד"ה ותו לא מידי. ועבדינן כר"י וכו' ובין בחלב הדבוק בחתיכות בשר ויש בו ליתן טעם בו ואפילו אין בו כזית דהוי חצי שעור דאסור מן התורה וחתיכה עצמה נעשה נבילה ואין מועילין שאר החתיכות לבטלה וכולן נאסרים ואפילו הן אלף דבהא נמי קיי"ל כר"י דמב"מ לא בטל. מוכח מזה דס"ל דחלב ובשר מקרי מבש"מ בשמא דהא לענין איסור משהו פשיטא דקי"ל כרבא דבתר שמא אזלינן. ועיין ש"ך סי' צ"ח והוא תימא שהרי בפסחים ד' ל' כתב רש"י ד"ה אמר רבא. שמעינן מינה חלב שנפל לתוך קדירה אוסר במשהו. ש"מ דסובר חלב ובשר מב"מ בשמא הוא. וכן הוכיח מיני' באמת הפר"ח סי' הנ"ל. וצ"ע. וע"כ לידחק שלא כתב בחולין כי אם להורות האיסור דבוק מה דקי"ל נמי הכי ונקיט הענין רק לדוגמא חלב הדבוק בבשר אליבא דאביי דאזיל בתר טעמא דודאי חלב ובשר שני מינין הן. וק"ל. ומדדייק רש"י חולין הנ"ל דהוי חצי שעור דאסור מן התורה נשמע מיניה נמי שסובר כפסק הר"מ שבפר"ח סי' צ"ב ס"ק י"ז דבאיסור דרבנן לא אמרינן חנ"נ אפילו בעיקר איסור מן התורה. ולא כס"ד דפר"ח. ואולם הט"ז סי' צ' ס"ק ד' עושה בזה פלוגתא בין הר"מ והרשב"א וע"ש. ובאמת נראה נמי הכי מן הרמ"א שפסק סי' ע"ג דין איסור דבוק וחנ"נ לגבי כבד. אף דקיי"ל דם שבשלו מדרבנן. ומרש"י בתשובתו שפסק נמי הכי בכבד אין ראיה דרש"י לשיטתו דס"ל דם שמלחו או בשלו דאורייתא ולהכי הקשו נמי שפיר בסי' ק' עליה דרמ"א למה לא חש נמי לאיסור דבוק בשמנונית הגיד ועיין במ"י שדחק ליישב קצת. אבל באמת מרש"י הנ"ל נראה לענ"ד שעומד בשטת הרמב"ם:

דף קי:

תוס' ד"ה דתנן הכבד. ותימא. ונראה לענ"ד ליישב דבל"ז צ"ע גדול מנ"ל לאביי וכמו כן לר"נ גבי עובדא דרב בר שבא דמטעם פולטת ואינה בולעת הנאמר במתני' יהא שרי לכתחלה והלשון אינה נאסרת לא משמע כי אם דיעבד והכי מפורש בפי' המשניות להרמב"ם. הביאו הכא הר"ן ז"ל. ותו כבר תמה הריטב"א לפי' רש"י ז"ל דמפרש דילמא דאיסורא דאינה נאסרת קאי נמי מן איסור האיך יעלה על הדעת לבשל כבד לכתחלה עם בשר איסור או קדירה דאיסורא לכן נראה לענ"ד דמה דפשיטא ליה לאביי דלכתחלה שרי היינו ע"פ פי' ר"ת דמדאורייתא פשיטא ליה דדם הכבד שרי ולא נסתפק כי אם בדרבנן. ולכן מסתבר לר"נ ואביי דמטעם פולטת ואינה בולעת אין ראוי להחמיר אפילו לכתחילה מחשש בלע מועט. דהא אינו אלא ספק דרבנן. ולכן מסתבר להו אם רישא דמתני' הכבד אוסרת בדהיתר משתעי ודמו מדרבנן אסור. ע"כ הסיפא דקתני אינה נאסרת לאו דוקא וה"ה לכתחלה שרי' בנתבשלה לבדה. ומה דתנא לשון דיעבד היינו רק איידי דרישא. משא"כ אם הרישא איירי בדאיסורא והסיפא נמי בכה"ג כפי' רש"י ודאי מודה דהפי' בסיפא רק בדיעבד מטעם דהוא דאורייתא. [ולכן הרמב"ם דמפרש הסיפא לענין תרומה דהוא דאורייתא פשיטא ליה לפרש אך בדיעבד ואזיל לשיטתו דתרומה פירש] וגם מוכח דהא בכבדא דאיסור קשיא על רישא פשיטא ותי' הר"ן דוחק. וצ"ל איידי דסיפא והאיך אפשר לומר על הסיפא איידי דרישא. וא"כ מיושב קושית התוס' דרב ספרא ודאי סבר דאביי ידע המתני' ואך דשאל על לכתחילה. אך עתה בשהשיב לו דלכתחילה שרי ואעפ"כ השיב לו דלמיסר נפשה לא מבעי' לי. הבין מדעתו שסובר דפשיטא ליה נמי הלכתחילה ולא מבעי ליה כי אם למיסר חברת'. ע"ז שפיר השיב לו הא קתני נמי אוסרתן. ובזה מיושב נמי עכ"פ הרי"ף שלא ביאר בהדיא שכבד המתבשלת לבדה בדיעבד אסורה כי אם לכתחילה כמבואר בהרא"ש וע"ש. כי נראה שלא גריס בגירסא שלפנינו דמשמעה אפילו בדיעבד וכן משמעות הר"ן שאך מהרמב"ם הוציא האיסור דיעבד. והוא דחק עצמו בטעם הרי"ף וכתב שלא אסור הלכתחילה כ"א על פי המנהג. כי היכי דלא יחלו על המתני' דקתני ואינה נאסרת. ולהנ"ל ניחא דודאי על המתני' לא פליג אלא על ר"נ ואביי הוא דפליג. דאינהו ע"כ סוברים דדם כבד דאורייתא ודאי שרי. ולהכי פירשו דואינה נאסרת דקתני אפילו לכתחילה. ואיהו מדחזי לאמוראי בתראי דקאמרו כבד דאורייתא וכדאיתא בהרא"ש. לכן פי' ואינה נאסרת דקתני אך על הדיעבד ולא לכתחילה. וק"ל:

שם תוס' ד"ה כבדא מה אתון ביה. בא"ד. וי"ל דמשמע ליה דמיירי אחר מליחה כמו שדרך לבשל בשר. והקשה בני שי' דא"כ מה משני ודילמא התם בכבדא דאיסורא. ור"ל דלעולם מליחה מהני אף לכבד ושם בכבדא דאיסור א"כ היכי תנן ואינה נאסרת דהיינו אם נתבשלה כבד דהתירא עם בשר אסור מפני שאינה בולעת. הא אחר מליחה תו אינה פולטת ובולעת ולמה לא תאסור. וצ"ע:

דף קיב:

דגים ועופות וכו' עיין בהר"ן היטב. מבאר טעם מדוע לא יועיל מליחה לדגים. יע"ש בסוף דבריו פלפול לדעת הפוסקים דאמרינן אף בשאר איסורים חנ"נ ואפילו ע"י מליחה וצליה. העלה דאף העופות אסורים משום דאף דדם משריק שריק ואין העופות בולעים כלום מן הדם שבלעו הדגים מ"מ בולעים ציר הדגים שנעשה נבילה. וזה כפי שיטתו סוף הפרק דלא ס"ל כלל הסברא דאין הנאסר יכול לאסור כ"א במקום שהאיסור עצמו יכול לילך לשם. משום דס"ל דאף ההיתר נעשה איסור. אך א"כ קשיא האיך הי' מיושב הוכחת התוס' שהביא שם בשמם ממליחה וקליפה. ואפשר דבמליחה הי' סובר תירוצו שם. ובדין קליפה הי' סובר סברת התוס' דף ק' ד"ה כשקדם דבחצי חתיכה לא אמרינן חתיכה נ"נ. או כסברת הרח"ש בשם הרא"ם הובא בט"ז סי' צ"א ס"ק ז'. שלא הצריכו חכמים קליפה כי אם משום חומרא לכתחילה. ובמקום דלא אפשר לא מחמרינן טפי וק"ל. אך אי קשיא הא קשיא דבדרכו זה האיך הוקשה לו תחילה דיועיל מליחה לדגים. וגם פסק דבשר שיש לו דם של עצמו מועיל לו מליחה דאגב דמו יפלוט מה שבלע. והכל נלמד לו מדין מליחת בשר לקדירה ויש לתמוה הרבה דמה ענין זה לזה כלל. בשלמא בשר לקדירה הלא תחלה כל הדם שבבשר כולו היתר דדם אברים שלא פי' שרי. והמליחה אינה כ"א מדאגה שיפרש ע"י בישול ויאסר ולכן בדין שתועיל המליחה להוציא הדם. אבל דגים או חתיכות בשר שבלעו דם שפירש כבר והוא דם אסור הרי נעשה החתיכה נבילה ואף ההיתר שבו נהפך לאיסור ומה יועיל מליחה שנית הא הוי ממש אפשר לסוחטו שאסור לדידי'. בשלמא לדידן הכל ניחא אף דודאי אינו מועיל מליחה לשמנונית כי אם לדם כמבואר בבשר נבילה שנמלח עם בשר שחוטה. ואעפ"כ ל"ק האיך תועיל מליחה לומר אגב דמו יפלוט נמי הדם שבלע דנהי שיפלוט הדם מ"מ החלק שמנונית שבלע הא נמי נעשה נבילה ואיהו לא יפלוט ע"י מליחה דס"ל כמו דקים לן דבמקום שאין האיסור יוכל לילך לא אמרינן חתיכה נעשה נבילה. וה"ה במקום שהאיסור נפרד לגמרי מן ההיתר דומיא דהכא דע"י המליחה פולט כל חלק דם שבלע

בזה השמנונית להתירו. וכדמשמע מן תוס' אצל תרי גללי מלחא. וגם י"ל דבלח בלח לא אמרינן חנ"נ. וכדאיתא סי' צ"ב בהג"ה ולגבי החתיכה שבלעה דם ממקום אחר ויש לו דם של עצמו דאמרינן אגב דמו ל"ק דהא החתיכה נ"נ ג"כ. אך מטעם דאין הנאסר וכו'. אבל לדידי' דל"ל כלל ההוא סברא ודאי קשיא. וצריכנא לדחוק לדידי' שודאי מודה דלא אמרינן חנ"נ כי אם בשאר איסורים חוץ מדם שאין לדבר הנאסר שום תקנה לכך נ"נ. וההיתר שבו נמי נבילה. אבל באיסור דם דתחילתו כשבלעו הדגים או החתיכה דם ממקום אחר. עמד לתקוניה ע"י מליחה ולהוציא ממנו מה שבלע לא חל עליו שום איסור בעולם שיהא שייך גבי' לומר חנ"נ. אך הא תינח ליישב שמפני כן הוכרח לטעם מדוע לא יועילו מליחה להדגים. וגם מיושב בזה מה שפוסק שם בחתיכה תפל שבלע דם אגב וכו' ל"ק לומר החתיכה נ"נ. כיון שמתחלתו לא נאסר ועמד לתקוני' והכי מוכח מדבריו לעיל גבי בי דוגא, דהקשה דיאסר השומן מחמת שקיבל טעם לכל הפחות מן הכלי ע"ש. ולא הקשה לו בפשיטות מטעם אפשר לסוחטו אסור. דהא לא ס"ל תירוץ התוס' שם ע"ש ודוק. אלא, ש"מ כדכתיבנא מטעם דתחלתו לא נאסר השומן כיון שעמד לתקוניה ע"י תרי גללי מלחא. וזה דוחק בעיני לומר דאזיל שם לשיטתו שבסוף הפרק דלא אמרינן בצלי חנ"נ כמו דלא אמרינן במליחה לשיטתו משום דבאמת זה. ונראה לענ"ד אף שתחלתו שם השווה בזה צלי למליחה מטעם דבב"ח נמי ע"י צלי לא נאסר מן התורה כ"א דרך בישול. מ"מ חזר בעצמו מזה. כי לענ"ד דבר תמוה אאבר בזה דע"י צלי לא יהא בב"ח אסור מן התורה דהא צלי בלישנא דקרא נמי בישול אקרי כדכתיב ויבשלו את הפסח כדאיתא בפר"ח ריש סי' פ"ז]. והכי מוכח מדברי הש"ע ס"ס צ"א. וגם אין לומר לשיטתו דבלח בלח לא אמרינן חנ"נ דלא ס"ל הכי אלא ודאי כמו שכתבתי אך עדיין צ"ע אליבי' האיך פוסק הכי אליבי' דשטת הראשונים דאף במליחה אמרינן חנ"נ. דחתיכה תפלה מועיל לו מליחה נהי דעל החתיכה א"א לומר דנעשה נבילה מטעם הנ"ל דאפשר לתקוני. מ"מ הא מה שבלע תערובות דם וציר דהיינו שמנונית החלק שמנונית נ"נ. וזה ודאי אינו עומד לתקן. וכשנבלע בהבשר או הדגים מה יתן ומה יוסיף המליחה להוציא הדם. הא לא יוציא השמנונית שבלע ונ"נ. והאיך יחזור להתירו. וצ"ע ודוק בהר"ן ז"ל סוף הפרק הסמוך דעת רש"י ז"ל לשיטתו. ולענ"ד לישנא דרש"י ז"ל דף ק"ט ע"א ד"ה שמא לא ניער יפה יפה לא משמע כפירושו דלפירושו לא הי' צריך לומר ואחר כך פלטה כשניער בסוף. ודוק:

דף קטו:

ד"ה ונאמר להלן לא יהי' קדש. דבריהם תמוהים דנהי דלא יהי' קדש בהנאת הגוף בלא אכילה משתעי מ"מ האיך אפשר דאכילה יהי' שרי יותר. לכן לענ"ד נראה לפרש דבריהם אף אם הלשון דחוק על דרך זה דאיתא בריטב"א ובמהרש"א דלהכי שאל בהנאה מנ"ל ולא מפקינן מדר' אבוהו משום דבענין דם משתעי דמותר בהנאה וכבר איתא במ"ל פ"ה מהל' יסודי תורה ה"א דהנאת מכירה קלה מהנאת הגוף דהיינו סיכה וריח. ונמצא כך משני התוס' אלו לא נאמר לא תאכלנו ה"א דהנאת הגוף בלא אכילה הוא דאסור. אבל הנאת מכירה שרי'. משא"כ עתה דכתיב לא תאכלנו דכל הנאה במשמע אלא דס"ד דשריא בהנאה דומיא דדם ומכיון דנשמע עכ"פ מן כי עם קדוש דהנאת הגוף אסור ולא נלמדנו מענינו דדם ממילא תו הדרינן לכללא דלא תאכלנו כל הנאה במשמע ואפילו הנאת מכירה וק"ל:

שם תוס' הנ"ל ד"ה ונאמר להלן. דבריהם דחוקים מאוד כמבואר במפרשים. וקצת בדרך חידוד אפשר שכוונתם הכי ע"פ מה דפסק הרמב"ם פ"ח מה' מ"א שכל מאכל שהוא אסור בהנאה נהנה ולא אכל אינו לוקה. וע"ש בהה"מ שמסיים עליו ולפ"ז הרי אסור בהנאה כדין חצי שעור שאין לוקין עליו עכ"ל. ושאין לוקין על חצי שעור היינו משום דאכילה בכזית משמע. וא"כ י"ל דהכי קאמרי ואי לאו קרא דלא תאכלנו ה"א הנאת הגוף בלא אכילה אסר הכתוב ונילקי נמי על הנאה דבב"ח כמו שלוקין על הנאת ביאה לכ"ע. [ואז הי' במשמע דנילקו נמי במכ"ש על אכילות ח"ש] משא"כ עתה דכתיב לא תאכלנו המורה שאין לוקין על ח"ש דבב"ח מדסתם אכילה בכזית משמע ממילא נשמע נמי דאין לוקין על הנאה בלא אכילה כמשמעות הה"מ דלא עדיף אכילות ח"ש מהנאה. ומה דילפינן ע"י הג"ש דקדש איסור הנאה אינו אלא לאיסורו ד"ת ולא למלקות שאין זה עיקר איסורו שאסר הכתוב:

דף קכ:

פי' דברי ר' יוסי הביא ענבים ודרכן. עיין במס' עירכן דף י"א בתוס' ד"ה מנין. ודוק:

דף קכד:

דאמר ר' יוחנן ר' ישמעאל ור' דוסא אמרו דבר אחד וכו'. הנה הראב"ד בפי' משניות דמס' עדיות פ"ג מקשה איך אמרו דבר אחד הא ר' ישמעאל הכא מטמא במשא. ור' דוסא מטהר שם במתני' אף במשא. כמבואר שם להדיא. ודחק לחלק בין המשא שע"י

העור לבין משא שני חצאי זתים נפרדין. ולענ"ד במתני' אין הכרח ליכנס בדוחק זה. כי באמת מעיקרא לק"מ. כי עיין בתוס' ד"ה אין מקשו באמת שאין סברה לחלק בין מאהיל לנושא ומשני דמשא מרבה מקרא כדלקמן. וא"כ שפיר קאמר דבזה אמרו דבר אחד מה דמסברא קים להו דכמו דאין מאהיל וחוזר ומאהיל ולא נוגע וחוזר ונוגע ה"נ ס"ל לר' ישמעאל. משא"כ בטומאת משא דר"י ס"ל מדרשה דקרא לטמא ור' דוסא בזה כר"ע ס"ל דמה שלא בא לכלל מגע לא בא לכלל משא והרבוי דקרא לא ס"ל להכי אף במשא מטהר. ודו"ק:

דף קכז.

רש"י ד"ה וצריכים הכשר כו' וליכא למימר בהאי אבר וכו'. לפום רהיטא נלענ"ד דרש"י ז"ל פירש הכי אך למה דס"ד דרבה בר רב חנן בדף קכ"ט. דאלו למסקנת אביי דמעשה עץ שימש לו יהא דאף שחיטה עושה ניפול. מ"מ צריך הכשר לקבל טומאת אוכלים ולא חשיב סופו לטמא טומאה חמורה וע"ש וק"ל אך עיין ד' ע"ג ע"ב בתוס' ד"ה סד"א י"ל דכיון דבעודו מחובר לא חשיב מעשה עץ שפיר מוכרח דבריו אף להמסקנא. אך א"כ ק' לי מה תי' במה שכתב דשמא ישחטנה. הא מקושי' אביי התם נשמע. דאף ע"י ספק אם יבא לידי כך חשיב סופו לטמא טומאה חמורה לולא הטעם דמעשה עץ ובעניותי לפ"ר צ"ע. ועיין דף קכ"א ע"ב ולק"מ כי אביי: